

ORDE DER VERDRAAGZAMEN

Gevestigd te 's-Gravenhage Kon. goedgek. 22 febr.1958

ODV-GROEP HILVERSUM

Secret.: Heuvellaan 11, Hilversum. Tel. 02950-10481

Hilversum, 6 febr.'67

Goeden Avond Vrienden,

Ik mag wel even beginnen met op te merken dat we niet alwetend of onfeilbaar zijn. Het is dus wel de bedoeling dat u zelf de grauwe massa enigszins laat werken en uzelf een oordeel vormt over alles wat gezegd wordt. De indeling van de avond zal u ook bekend zijn. U krijgt een inleiding over het onderwerp en daarna kunt u vragen stellen. Bij voorkeur wel over het onderwerp. Als we dan veel tijd over hebben en u heeft wat anders te vragen, dan is er geen bezwaar, maar toch wel zoveel mogelijk bij de zaak blijvend. Dan is ons onderwerp voor vandaag - u hebt het geloof ik al gehoord:

DE ONTWIKKELINGEN IN DE TECHNIEK EN IN DE GEMEESKUNDE

Wanneer we daarmee beginnen moeten we eigenlijk zeggen, de eerste techniek is altijd occult geweest. De eerste smeden b.v. werden beschouwd als magiërs. De mensen die de eerste bouwmeesters waren, waren ingewijde priesters. De eerste chemie was een geheimleer, ten dele van oude vrouwen, ten dele ook al weer van priesters.

Dat die vrouwenerbij te pas komen hoeft u niet te verbazen, want - het is eigenaardig - naar de eerste chemische wetenschap op aarde is geweest de vervaardiging van duurzame schoonheidsmiddelen. U kunt het nog zien tegenwoordig, neem ik aan, dat dat 'n belangrijke industrie is. Maar wanneer we dat nagaan dan zien we, daar zit het magische karakter in.

Gaan we nu kijken naar de geneeskunde, dan treffen we al weer precies het zelfde. In het begin hebben we te maken met bezweringen, met goden, met denonen. Langzaam maar zeker ontstaat een zekere kruidkunde. Er ontstaat een kennis van een nenselijk lichaam, die nog zeer beperkt is. Men weet op een gegeven ogenblik b.v. wel dat bloed voor het leven noodzakelijk is, maar van de bloedsomloop heeft men geen idee. Men voert op een bepaald moment hersenoperaties uit, maar men weet eigenlijk zelf niet wat die hersenen precies doen en waarom.

Het is een hele duistere geschiedenis in het verleden en wanneer we die ontwikkeling verder bekijken dan zien we dat langzaam maar zeker het geloof plaats gaat maken voor wat men wetenschap noemt. Nu heeft een heel sarcastisch engels heer eens een keer gezegd: "A history of science is a history of hysterics". Omdat de wetenschap in zichzelf met haar bewijzen ook voor een groot gedeelte nog wel geloofskwestie was.

Wanneer we gaan kijken naar bekende en door sommigen misschien verachte genezers als Paracelsus, dan worden we geconfronteerd aan de ene kant met een zekere kennis, wetenschap, maar aan de andere kant worden we met een lading occultisme overspoeld, waarvan je je afvraagt, heeft dat nou zin? De ze goede man geeft kruiden en medicijnen. Hij geeft bepaalde behandelingen en vaak zeer goede behandelingen voor een kwaal, maar dan werkt hij ook nog eens eventjes met een zegel, hij werkt met een talisman, hij werkt met evocaties, invocaties. Dat zijn natuurlijk allemaal dingen waarvan je je af moet vragen, hoe kan dat? Want als u de ontwikkeling van de wetenschap en van de geneeskunde in de toekomst wilt bekijken, dan moet u ook weten hoe het zich ontwikkeld heeft.

Mag ik dan allereerst stellen, dat zowel in de wetenschap als ook in de geneeskunde in feite sprake is van een kennis die voor een groot gedeelte is gebaseerd op geloof, welk geloof ontleend is aan ervaring. We hebben veel theorieën, maar de theorieën zijn misschien niet juist. We hebben te maken met feiten, met praktische feiten en mogelijkheden. En met deze praktische feiten en mogelijkheden kunnen we ons een beeld vormen van de wereld. Om in dat beeld iets nieuws in te voegen, vragen we weer het bewijs. Maar het bewijs moet passen in de theorie. Daar zitten voor beide vormen wel de grote moeilijkheden. De techniek is het uitvloeisel van de wetenschap. De wetenschap heeft het principe gevonden. Ze heeft de grondregels gesteld. Zij heeft stimulansen gegeven voor bepaalde ontwikkelingen, bepaalde proefnemingen. Dan komt de techniek en die gaat zeggen: Ik moet daarvan gebruik maken.

Wanneer je in deze dagen kijkt wat er technisch gebeurt, dan zijn er twee opvallende verschijnselen. Het eerste is: Het steeds uitschakelen van de mens als handelende factor. De mens wordt nog wel hier en daar gehandhaafd als denkende factor, maar zijn eigen kracht is er eigenlijk niet meer bij. Er wordt zo veel mogelijk gemaakt tot besturing van het apparaat. Het apparaat is er op gemaakt om door elke mens zo goed mogelijk bediend te worden en met zijn mogelijkheden, middelen, met zijn bedieningskwaliteiten richt het zich op het gemiddelde. Er zijn b.w. van spreken geen instrumenten voor mensen met een zeer snel reactievermogen en voor mensen met een traag reactievermogen. We hebben te maken met één instrument.

De techniek ontwerpt steeds meer verfijnde instrumenten en werktuigen, maar zij kan niet nalaten om ook hier rekening te houden met het gemiddelde. Nu zijn er een paar heel eenvoudige dingen die u allemaal weet. Er zijn heel veel mensen linkshandig, toch worden de meeste werktuigen voor rechtshandigen gemaakt. Het is natuurlijk kolder om lucifers voor linkshandigen te gaan maken, dat is niet nodig, maar er zijn andere apparaten als b.v. bepaalde scharen, die anders beter zouden kunnen worden uitgevoerd. Daarmee kom ik tot het eerste punt dat voor de technische ontwikkelingen van belang is. Het is stabiliseren. Er wordt genormaliseerd en men probeert deze normen zodanig te stabiliseren, dat ze - ongeacht hun

werkelijke bruikbaarheid of hun werkelijk nut - over de gehele wereld zo veel mogelijk kunnen worden gehandhaafd.

Een tweede punt in de techniek is het vermogen om reacties op te slaan. Dat zijn de computers, dat zijn de apparaten die kunnen constateren. Ze zijn geen echte denkende apparaten want ze kunnen wel leren, maar hun leren blijft beperkt tot de ingelegde feiten. Ze kunnen dus alleen refereren aan wat in hen bestaat en dat uitbreiden, maar ze kunnen niet komen tot een totaal nieuw besef. Deze computers worden wel eens voorgesteld als de dreiging van de toekomst. Nu geloof ik ook wel dat er hier en daar reden is om te vrezen. Wanneer militairen b.v. gebruik gaan maken van computers, dan wordt daarin het totaal van de theorieën en de ervaringen van de krijgskunst gelegd, maar zijn die theorieën wel zo volledig juist? Wanneer men zegt: De computer heeft het gezegd, dus moet het goed zijn - hetgeen in sommige gevallen inderdaad al gebeurt - dan moet ik zeggen, dit is twijfelachtig. Maar de computer heeft toch niet zo'n grote mogelijkheid om de mens te beheersen als men misschien zou denken. Alleen dáár waar men zeer ingewikkelde problemen snel op moet lossen, grijpt men naar de computer.

Ik geloof dat men ook steeds meer hier in de toekomst de mens toch als redelijke factor in zal gaan zetten. Juist omdat de mens in zijn redelijkheid het vermogen heeft om onredelijk te zijn. Dat heeft de computer niet. Als het over mensen gaat, kan er alleen redelijk over de mens worden gedacht wanneer rekening wordt gehouden met de onredelijkheid van de mens. Dit is een punt van belang.

De computer zal meer en meer gebruikt kunnen worden voor constatering. Daarnaast zal de computer meer gebruikt kunnen worden voor herhalingen. Wanneer we op het ogenblik gaan kijken - en dan denk ik b.v. aan die moderne ponsapparaturen die men gebruikt voor telex- en zetmachines - dan zien we dat je één bandje maakt en dat kun je honderd keer afspelen. Dan wordt honderd keer precies het zelfde getikt. Maar waarom zou je dat alleen doen voor een reeks woorden, je kunt dat ook doen voor een automotor. Je kunt het ook doen voor een elektrisch apparaat.

Wanneer eenmaal de fasen afzonderlijk voldoende kunnen worden vastgelegd en er zijn machines die kunnen reageren op de opdracht, dan ontstaat een volkomen mechanisatie, waarbij de mens ten hoogste moet nagaan of de machine goed functioneert en zelfs dat kan een machine tot op een zekere hoogte zelf melden.

De toekomst van de techniek is voor de gemeenschap, voor het gemiddelde, een steeds toenemend gemechaniseerde productie, waarbij steeds meer nieuwe apparaten en machines worden ontdekt en uitgevonden welke grote hoeveelheden elektrische stroom benodigen omdat ze over het algemeen elektrisch worden gedreven en geregeld worden door elektronische systemen of breinen. Dit vergt weer een oplossing voor de behoefte aan stroom, aan electriciteit. Deze electriciteit kan natuurlijk via bepaalde atoomzuilen gewonnen worden, maar de praktijk leert dat niet al die zuilen even goed bruikbaar zijn. Engeland is een van de landen dat daarmee het verst gevorderd is, voor zover ik weet. We kunnen wel stellen dat men daar ongeveer een kwart van de stroombehoefte kan voorzien, wanneer dat nodig is, vanuit atoomgedreven elektrische centrales. Maar er zijn veel andere middelen en bronnen op deze wereld en daarbij is zeker niet te vergeten water, niet alleen verval (dus bij rivieren), maar ook getij. We zullen zien dat men gaat zoeken naar een oplossing waarbij een kleinere centrale een grotere energie af kan leveren, ter-

wijl in de tweede plaats zal worden gezocht naar een zodanige automatisering dat een tweede of een derde unit automatisch kan worden ingeschakeld of uitgeschakeld naar gelang de behoefte.

Dan kom je tot de vraag, hoe moeten we de stroom overbrengen en deze zal (dat is in de moderne techniek al mogelijk, het is alleen ergens onpractisch en kostbaar) geprojecteerd worden zoals men tegenwoordig radio en televisie projecteert. U zult waarschijnlijk in uw huis geen elektrische leidingen meer nodig hebben. U hebt gewoon een lampje met een inductorunit, en u zet het ding neer waar u wilt en het brandt wanneer u wilt. Op dezelfde manier zal dit overal-beschikbaar-zijn-van-stroom ongetwijfeld de techniek van het bouwen gaan beïnvloeden. Want wanneer wij moeten werken met allerhand isolerende materialen, dan is dat natuurlijk wel heel erg leuk, maar wanneer we nu kunnen gaan werken met statische ladingen en wij kunnen daardoor o.m. geluiddemping bereiken, warmte-isolatie en de doorlaatbaarheid voor buitenlucht gaan reguleren, dan zal men materialen gaan zoeken die met deze totale elektrische ladingen kunnen werken.

U zult begrijpen dat zó de toekomst eigenlijk voor een groot gedeelte gemechaniseerd wordt. De machine heeft de toekomst, maar de mens heeft de machine. Wanneer we daarover gaan praten, dan kan ik dat misschien het beste doen door uit te gaan van de ontwikkelingen in de geneeskunde.

We hebben al meer over die dingen gesproken - naar ik meen - en de meesten van u zullen wel weten dat het samengaan van psychotherapie en fysieke therapie praktisch onvermijdelijk is. Je kunt niet alleen het lichaam behandelen, je moet de geest mee behandelen en als je alleen de geest probeert te behandelen, moet je toch middelen gebruiken om het lichaam te behandelen. Maar het lichaam in zichzelf reageert betrekkelijk betrouwbaar, ik zeg betrekkelijk. Het is een machine waarin vele afwijkingen en fouten mogelijk zijn, maar waarbij we b.v. door meting van temperatuur, bloeddruk, eventueel het waarnemen van zenuwstromen en het meten van bepaalde hersenfuncties, toch wel het meeste kunnen leren. En nu op het ogenblik heeft men steeds meer specialisten gekregen. De specialisatie in de medische wereld is - overigens volgens mij - zeker niet juist. Want daardoor ontstaat een eenzijdigheid waarbij door gebrek aan coördinatie bepaalde kwalen over het hoofd worden gezien, bepaalde symptomen verkeerd worden geïnterpreteerd. Maar wanneer wij nu 'n machine kunnen gebruiken, een machine die nauwkeurige temperatuur metingen maakt over het gehele lichaam, en die in staat is om aan te geven hoe in de verschillende delen van het lichaam de bloeddruk en de bloedverplaatsing is? Wanneer wij verder te maken hebben met een machine die ook nog in staat is om bepaalde zenuwprikkels en zenuwimpulsen te meten? En per slot van rekening, die tik met dat hamertje om de reflex te meten, die kan door een machine ook worden nagegaan en die kan waarschijnlijk daardoor nauwkeuriger worden geregistreerd dan door een mens.

Al deze gegevens nu tezamen zouden voor een medicus een fantastisch mooie indicatie kunnen vormen. In de eerste plaats zijn er vele kwalen, die betrekkelijk algemeen zijn en waarvan de symptomen zodanig bekend zijn dat de machine als het ware zelf al het recept kan afleveren. Maar de machine zal dat nooit kunnen doen zonder dat de mens de machine gecontroleerd heeft. Want ook de machine zou 'n verkeerde interpretatie kunnen geven.

We krijgen te maken met de mens die door de machine wordt waar-

genomen, als het ware geregistreerd in alle onderdelen; en dan krijgen we te maken met de mens die, mede aan de hand van wat de machine constateert, nog eens die patiënt bekijkt, de diagnose voor zich zelf stelt, vergelijkt met de mechanische uitkomst en op grond daarvan niet alleen in staat is om de juiste medicatie of de juiste psychische behandeling te geven, maar ook vaak om een splitsing te maken tussen symptomen. Want we hebben vaak een ziektebeeld waarbij secundaire symptomen aanwezig zijn, die echter de primaire oorzaak zodanig verduisteren, dat je niet meer weet waar je aan toe bent. Maar de registratie van de machine maakt het mogelijk hier een verschil te gaan meten.

U zult begrijpen - wanneer we eenmaal zo ver zijn - dat het niet meer een kwestie is van, laat de huisarts maar even komen; dat is eenvoudig niet praktisch meer. Men kan niet langer meer tegen mensen met een zeer hoge scholingsgraad zeggen: "Kont u even bij mij aan, want ik voel me niet goed." Er moet een andere methode worden gevonden en dat is de ongeschoolde of lokenverpleger, die eenvoudig met een soort miniatuurmachine er naar toe gaat, eerste constateringen maakt, desnoods deze refereert aan een arts die ergens in 'n blok zit. Dat is dus een soort wijkcentrum - daar zitten meerdere doktoren - daar is zo'n computer, daar is de hele apparatuur. Om dan te zeggen, we zullen u vervoeren daarheen, want dat is nodig, of te zeggen, het is niets bijzonders, wacht u nog maar een paar dagen.

Dat 'wacht u nog maar een paar 'dagen' dat komt natuurlijk toch nog al eens voor, maar hierbij krijgen we de mens die, aan de ene kant alle ziektebeelden toch moet kennen. Hij moet een universele kennis van de geneeskunde hebben en zijn specialisatie is niet zo noodzakelijk meer. Die specialisatie bestaat vooral in het volbrengen van bepaalde ingrepen, in het doen van bepaalde constateringingen, die de machine net zo goed doet. De dokter krijgt langzaam maar zeker een psychologische invloed. Hij wordt - net als in die techniek waar ik het over had - niet meer de werkmans, want dat is hij in feite vaak (dan moet je maar eens een dokter thuis zien komen als hij twee bevallingen heeft gehad op één nacht) maar hij wordt werkelijk ook weer het brein achter het mechanisme. En omdat hij het brein is, omdat hij niet meer gevangen wordt in een hele hoop overbodigheden, tot zelfs zijn administratie, kun je zeggen, hij heeft meer tijd om na te denken. Hij kan meer ingaan op de problemen. En we zien de psychologische factor, de psychische werking steeds meer op de voorgrond treden. Dat wil niet zeggen dat die dokter weer een occultist en een medicijnman wordt in de oude zin van het woord.

Hij weet heel goed wat of hij doet, maar hij gaat begrijpen dat bepaalde klank, bepaalde kleur, bepaalde geluiden, dat zelfs zekere suggesties voor de genezing van de patiënt net zo belangrijk of belangrijker zijn dan een pil. Hij gaat begrijpen hoe je bepaalde spanningen, sociale spanningen (vaak een aanleiding tot kwalen) kunt helpen oplossen. Hij wordt steeds meer de man die als het ware het denken - de uitstraling van de patiënt - kan aanvoelen, kan absorberen. En dat hij zich niet meer druk behoeft te maken om de onpartijdige registratie van details, want dat heeft de machine gedaan.

Dat is natuurlijk een toekomstbeeld, ik weet dat wel. Maar dit toekomstbeeld moet ik u toch wel geven wanneer we het hebben over de ontwikkeling van techniek en geneeskunde.

Het blijkt u uit deze inleiding al dat het heel moeilijk is om deze te scheiden. Dat is logisch. De ontwikkeling van een gemeenschap

waarvan techniek, medische wetenschap - de échte wetenschap zoals ze zich pleegt te noemen - en de pseudowetenschap, het mysticisme, de godsdienst alle gelijke tred houden.

Een sociale eenheid, een gemeenschap ontwikkelt zichzelf maar legt daardoor aan alles wat haar ten dienste staat, waardoor zij beheerst wordt plus datgene dat zij beheerst, eveneens die tred van ontwikkeling op. Daarom kun je ook zeggen, wat ik vertelde over die medische ontwikkelingen, ach, dat is natuurlijk aardig. O, ja zeker, kanker is binnenkort te genezen, daar hoeft u niet over te vragen, dat is zo. Die ontwikkeling is al heel dichtbij en waarschijnlijk dat men over een zestien/zeventien jaren zelfs in staat is ver gevorderde kankergezwellen op een redelijke wijze te genezen. En meestal zelfs zonder al te grote ingrepen.

x Waarmee?

- Dat zijn bepaalde antistoffen die in het bloed worden gebracht en die daardoor in de cellen een zekere stimulans kunnen brengen. En deze stimulans beperkt de celgroei. Dit kan plaatselijk worden ingebracht. En doordat het plaatselijk kan worden ingebracht is 't mogelijk om de celwoekering plaatselijk tot stilstand te brengen terwijl gelijktijdig antistoffen het afbraakproces en opbouwproces versnellen. Het is een tamelijk ingewikkelde situatie. Daar komen bepaalde stoffen van levende wezens bij te pas, daar komen verder bepaalde chemicaliën bij te pas. We zouden het geheel misschien kunnen omschrijven als een soort cocktail van een serum plus een aantal stimulantia plus een versnellingsproces, een versnellingsproces waardoor je als het ware in een bepaald, in een beperkt deel snel oud kunt worden. De cel wordt sneller oud en wordt sneller vervangen, maar daardoor kan ook de woekerende cel sneller worden aangepakt, sneller worden ingekapseld of zelfs tot norm, tot normale delingsverschijnselen weer teruggebracht worden. Maar ja, dat is een bijkomstigheid. Dat zijn dingen die zult u wel zien, dat komt wel. T. b.c. en vele andere kwalen zullen ook wel uitgeroeid worden.

De grote moeilijkheid zal - voor de medische wetenschap en voor de godsdienst en techniek - zeker niet komen te liggen in die grote knelproblemen van vandaag. Men zal zelfs processen vinden om het ouder worden werkelijk te remmen, waarbij geriatrie niet meer een verzorgingswetenschap wordt, maar eenvoudig een genezingswetenschap, omdat men veel ouderdomsverschijnselen genezen kan. De achtergrond blijft echter, wat wil die maatschappij? Ik geloof dat u bij alle ontwikkelingen in het heden en in de toekomst daarmee rekening moet houden.

Er zijn kwalen die heel wat erger zijn dan b.v. kanker, tuberculose e.d., wanneer wij zien hoe groot hun invloed, hun schadelijke invloed op de gemeenschap is. Op dit moment valt de nadruk op het exceptionele in kwaal, maar ook in product. Men zoekt de verandering. Op een gegeven ogenblik gaat dat niet meer. Op een gegeven ogenblik moet je kijken, wat is het eerst noodzakelijke. We zullen dan zien dat men - dank zij de onderzoeken die in deze tijd gebeuren - een groot aantal nu zeer, zeer erge kwalen - volkskwalen zelfs - kan tegen gaan. Maar dat men daarnaast gaat komen tot een reguleren, een reguleringsstelsel. Die regulering zal waarschijnlijk pas veel later ook het emotionele vlak raken, maar het zal zeker in het begin zijn een nauwkeurige controlemogelijkheid voor b.v. suiker en die hele rommel; alles wat er is in een lichaam, de stofwisselingsprocessen en daardoor de mogelijkheid om de zaak ook weer te normaliseren.

Die normalisatieverschijnselen, ach, die brengen met zich mee dat daardoor en vooral in het begin de psychische kwalen veel groter worden. En dat brengt ook die maatschappij met zich mee waarin de techniek langzaam maar zeker de mens kan vervangen. Want de mens wil scheppen. De mens wil iets maken dat niet iedereen maakt. De mens wil iets hebben dat niet iedereen heeft. De behoefte om zijn persoonlijkheid uit te drukken, en in zijn bezit en in zijn leefwijze, maar als het even kan ook in zijn werken, zal blijven bestaan. We zullen dus heel goed kunnen begrijpen, dat we in het begin zeker zeer groot verzet krijgen - in de gemeenschap - tegen deze technische vooruitgang. Daarnaast kunnen we begrijpen dat steeds meer mensen (en vaak ook heel erg lonend, niet alleen emotioneel maar ook materieel vaak) er toe over zullen gaan om weer handwerk te bedrijven. Om dingen te maken die misschien niet zo perfect zijn als de machine ze maakt, maar die persoonlijk zijn, die uniek zijn.

Zo krijg je een splitsing in de techniek van een terugkeer naar de vakkennis van de eenling, die een heel product maakt. En aan de andere kant de overdracht aan de machine.

Nu ben ik begonnen met te zeggen dat het occulte ergens een rol speelt. Dat occulte gaat weer een rol spelen. Niet misschien zoals u denkt met geesten alleen - ofschoon ook die in de toekomst zeker gemakkelijker bereikbaar voor u zullen zijn dan in deze dagen - maar omdat de vakkennis om het unieke te maken, betekent dat een pottenbakker een email heeft dat hij niet met iedereen deelt. Hij heeft weer zijn eigen specifieke kennis zoals - laten we eerlijk zijn - sommige schilders zelfs in de middeleeuwen nog een soort ingewijden waren en over een systeem van verfnenging en vervaardiging beschikten, dat altijd geheim is gebleven. Zoals bepaalde smeden zelfs nog in 1500/1600 over een systeem van staalverwerking beschikten die men tegenwoordig wel kan imiteren, maar die men niet volledig kan copieëren. Is gewoon verloren gegaan! Inwijding! Deze inwijdingstechniek gaat ook weer doordringen.

En we krijgen bij de techniek aan de ene kant de handwerker, die door zijn geheime kennis gelijktijdig inventief wordt. Hij wordt de werkelijke uitvinder. Hij wordt de vernieuwer en pas wanneer hij zijn producten zelf vernieuwt - als het ware heeft afgezet - zullen zij onder de aandacht komen van de gemeenschap en zal deze daar interesse voor hebben.

Dan komt de computer, die brengt het weer terug tot het geniddelde en scheidt zo de mogelijkheid om de volgende keer een hogere prestatie te krijgen. Het is een soort slingerproces. Uitslag naar absolute mechanisatie ... uitslag naar absoluut individueel werken; van daaruit individuele prestatie, mechanisatie in de mechanisatie, vergroting van mogelijkheden, persoonlijk werk. En zo slingert de zaak op. Ik geloof dat we dit opslingeringsproces ook zullen zien bij de medische wetenschap.

Natuurlijk veel van de zorgen, dat heb ik u duidelijk gemaakt, die men op het ogenblik heeft en vooral van de tijdsverkwisting en verspilling, waar ^{voor} zovele medici op het ogenblik sprake van is, die zullen wel ongedaan worden gemaakt. Maar stelt u zich nu eens voor dat de medicus weer meer tijd krijgt. Hij kan nu gemakkelijker, niet alleen de fysieke, maar ook de psychologische kwesties gaan bekijken. Hij gaat ze begrijpen. Hij gaat geen psychiater spelen, zoveel tijd heeft hij nog niet. Maar door zijn begrip gaat hij proberen om therapeutisch de machine te verbeteren. De machine krijgt die gegevens ter beschikking. De machine brengt ze weer terug tot de norm

en komt met een verbeterde procedure. Die verbeterde procedure geeft weer de mogelijkheid om gemakkelijker te werken en dus nog verder in de menselijke geest door te dringen. Daaruit komt weer een vernieuwing van therapie.

x Diagnostiek?

- Diagnostiek en therapie. Diagnostiek niet in de eerste plaats want ik geloof, dat de diagnostiek over zestig tot zeventig jaar een zo redelijke perfectie heeft bereikt, mede dank zij de mechanische hulpmiddelen, dat de kwestie eigenlijk niet meer ligt in de diagnose op zichzelf, maar in de wijze waarop men behandelt. Het gaat niet meer om de vaststelling van de kwalen aan de hand van de symptomen e.d. of de bestrijding van de symptomen zonder misschien de kwaal te kennen. Het gaat er steeds meer om om de mens als geheel te erkennen en te behandelen. Dat betekent dat de zuiver lichamelijke therapie niet voldoende is, maar daardoor krijgen we gegevens over de psychische invloeden en werkingen die in de therapie mede een rol spelen.

Dan kunt u zeggen, dat kan de diagnose verbeteren, maar ik geloof eigenlijk dat dit alleen waar kan zijn indien u meent dat de diagnostiek mede de geestelijke toestand moet omvatten. Zo lang dat niet het geval is, dan krijgen we toch het opslingeringsproces al en er komt een ogenblik, dat de dokter weer medicijnman wordt, maar nu op een heel andere manier.

De dokter is degeen die de geestelijke waarden van de patiënt meet. Hij is het die de persoonlijkheid van de patiënt proeft. Die in staat is om af te lezen als het ware welke problemen mede door de kwaal of als oorzaak van de kwaal, een rol spelen en hij zal daardoor in staat zijn een aanvullende therapie te geven. Waarbij een groot gedeelte van de hedendaagse diagnostiek een mechanische diagnostiek is geworden, maar de therapie een steeds menselijker therapie wordt, waarbij - naar ik meen ook in steeds meer gevallen - de stoffelijke middelen en hulpmiddelen vervangen worden door geestelijke impulsen, geestelijke krachten, door behandeling met psychische waarden.

Dan zult u zeggen, hoe zal zich dat verder ontplooiën? Het is moeilijk om daar een totaal beeld van te geven natuurlijk. Er komt een ogenblik dat ook een dergelijke structuur topzwaar wordt en dan komt er misschien wel een tijd, dat al die mechanismen op worden geborgen voor een tijd. Maar dan heeft men een zodanige kennis van geestelijke achtergronden dat men het misschien gemakkelijker zonder de machine kan stellen. Dat zelfde geldt in de techniek.

De techniek op het ogenblik schijnt steeds complexer te worden, maar in haar complexiteit maakt zij vereenvoudiging mogelijk. Vereenvoudiging van procedure, van structuur, van materiaalgebruik, van alles wat u maar wilt. Het resultaat zal zijn dat op een gegeven ogenblik ook die mechanisatie van productieprocessen steeds minder noodzakelijk is geworden, omdat een steeds eenvoudiger productiemethode is gevonden, die door de mens zelf voldoende kan worden gehanteerd.

De groei van een maatschappij is altijd van eenvoud (men zegt dan wel eens boerenmaatschappij) naar complexiteit, hetgeen we kunnen noemen een krijgers- of een kerkmaatschappij en van daaruit groeit ze meestal naar een nomadisch bestaan. Een nomadisch bestaan - dat betrekkelijk chaotisch is in verhouding - brengt weer de splitsing waardoor het boerenbestaan, het gevestigde bestaan ontstaat in zijn eenvoudige vorm. Deze kringloop zien wij door de

hele geschiedenis heen optreden. Niet alleen maar zoals u misschien denkt bij de techniek zonder meer, of alleen bij de landbouw. Wanneer u gaat kijken naar wat er gebeurd is in technische zin in het oude Egypte, wanneer u gaat kijken wat er een technisch fantastische structuren gepresteerd zijn in de tijd van het oude India en het oude China, wanneer u gaat kijken wat het verleden technisch kon doen en u ziet dan hoe die volkeren vereenvoudigd zijn ergens, hoe het op een gegeven ogenblik niet meer kon, dan vraagt u zich af, hoe zit dat eigenlijk?

Maar hoe denkt h^oe lang zou het geduurd hebben voor een japanse handwerker die perfect gelakte doos kon maken? Hoe lang zou het geduurd hebben voordat een eenvoudige porceleinbakker in China die verfijnde vorm van porcelein, van motiefversiering, van een lijn, van glazuur en alles tot stand kon brengen? Dat is een proces waarin een heel volk heeft meegespeeld, waarin de techniek 'n rol heeft gespeeld. En de eenling die erover beschikt, die kan er iets van maken.

Nu zegt men tegenwoordig: Fantastisch dat Yin-porcelein en dat oud-Ming! Wat is dat fantastisch mooi! Maar u ziet alleen dat meer individuele product, ik zou haast zeggen, het kunstzinnige product van een totale technische prestatie en ontwikkeling in 'n gehele cultuur.

Wanneer u kijkt in deze dagen dan lijkt het ook allemaal verward en dan lijkt het een beetje zwart en duister sons. Ik geef het graag toe. We vragen ons wel af waar het naar toe moet met de overbevolking en het toenemend aantal werkelozen en de hele bliksemse boel; maar denk nu eens even na. In die spanning en ontspanning, - die we steeds weer zien - in die langzame verandering ligt de groei van de techniek, maar ook van de mens.

In deze voor de medicus misschien vaak verwarrende reeksen van nieuwe ontdekkingen, o.a. van het hemelstelsel en wat er bij hoort en de mogelijkheden daarvan, de moeilijkheid die je hebt met de hormoonbehandelingen en het hoe-kàn-het-nu en hoe-kan-het-niét, dáár groeit op een gegeven ogenblik ook het eenvoudige uit. Uit de totaliteit van die pogingen ontstaat steeds weer het kunstwerk, het individuele, het individueel hanteerbare, het eeuwigheidswaardbezittende. Dat is geloof ik het belangrijke punt, niet de verwarring van nu.

Daar is een onwenteling aan de gang; goed...maar die onwenteling moet voeren tot een verbetering, geestelijk én materieel. Anders kan het niet. Anders gaat de zaak ten gronde. Vanuit dit punt wil ik dan ook graag met u discussiëren dadelijk hierover. Want wanneer wij spreken over de ontwikkelingen van geneskunde en techniek - of we nu in de oudheid kijken, in het heden of in de toekomst - zullen we moeten zeggen: Er zijn onnoemlijk veel fouten, er zijn onnoemlijk veel problemen, maar het gemiddelde daarvan vormt niet de specialist, maar de kunstenaar; vormt niet de theoreticus, maar vormt de wijsgerige denker die zich toch op feiten baseert, vormt de mens die, wát het totaal hem gegeven heeft, kan beheersen juist omdat het complex is geweest, omdat het verward is geweest, omdat uit die verwarring en complexiteit op den duur de vereenvoudiging moest komen; omdat uit het totaal van tegenstrijdigheden zich een waarheid moest kristalliseren die voor iedereen hanteerbaar is.

En nu hoop ik dat u me niet kwalijk neemt dat ik dat laatste erbij heb gezegd. Misschien had u veel meer technisch betoog verwacht; excuses! U kunt het met uw vragen goed maken.

U hebt misschien verwacht dat ik over die techniek veel meer zou zeggen, over autotjes, ja of neen? Ik geloof dat die niet belangrijk zijn. Belangrijk in alles is de mens. Belangrijk in de mens is de geest. De geest in de mens ontwikkelt zich en wordt bewust naarmate hij zelf juister leert scheppen en daardoor leert beseffen. Want hierdoor dringt hij door in de nieuwe werkelijkheid in zichzelf. Als hij dát kan doen, dan beantwoordt hij aan zijn doel.

Ik meen dat het totaal van de, voor u vaak verwarrende of krankzinnig eenvoudige of symplistische voorstellingen en toestanden allemaal daartoe hebben bijgedragen. Steeds weer.

Uit de verwarring van de wetgeleerden, uit de filosofie van de Grieken, uit het zoeken van de Brahmanen kwam een wijsbegeerte voort die we terugvinden in Mitras en die we ook ergens terugvinden in het christendom; die wij terugvinden in een totaal nieuwe moraal die de wereld regeert.

Uit de krankzinnige proefnemingen van een verleden is een geneeskunde voortgekomen, die toch de mensen een veel grotere leefmogelijkheid kan bieden dan in het verleden denkbaar was. Uit al die technische krankzinnigheden, uit dat knoeien met schoonheidsmiddelen en dat zoeken naar het alchemistisch goud - op een verkeerde manier - is een wetenschap gegroeid, de moderne chemie, die de mens middelen geeft om zijn wereld te beheersen, die toch werkelijk van hoog belang zijn. Er is groei en de schijn van verwarring, van chaos de schijnbare tegenstrijdigheden, zij lossen zich op. Dat lijkt me een belangrijker teken dan wanneer u kijkt naar de godsdienst, naar de techniek, naar de geneeskunde of naar wat anders.

Er is natuurlijk complexiteit, er is tegenstrijdigheid en verwarring, maar er komt de geest van de mens die de feiten en de feitelijke bewijzen en zelfs alle stellingen en theorieën kan doorbreken en beheersen en wijsheid vinden, en die uit zijn wijsheid terug kan keren tot een juister gebruik en zo steeds verder. Want de mens die zich God waardig toont, toont zich ook de mens waardig. Dat kan hij alleen doen door als mens, steeds meer mens te zijn. Steeds meer afstand te doen van zelfbegoocheling, van zelfbedrog, een vervalsing van persoonlijke waarden, en te komen tot vereenvoudiging.

En wat in de materie en de materiële ontwikkelingen gebeurt beweijst - volgens mij - dat ook innerlijk de mens dit bereiken kan en (naar ik meen) ook zal. Daarmee, Vrienden, dank ik u voorlopig voor uw aandacht. Gaat u gezellig pauzeren. Stelt u de vragen op die u wilt stellen na de pauze. Als u het even kunt, noteert u ze. Dat maakt de zaak veel gemakkelijker. Dan weet u tenminste wat u zeggen wilt, anders verliezen we de helft van de tijd door het zoeken naar woorden. Voor de rest, dank voor uw aandacht!

...ooOoo...

N A D E P A U Z E

Ik hoop dat u de nodige vragen heeft bedacht en opgemaakt, mits ze natuurlijk belangrijk zijn, anders kunt u het beter nalaten. Ik zou graag beginnen met hetgeen schriftelijk naar voren is gebracht.

x Zullen in de toekomst operaties weer worden uitgevoerd door middel van hypnose, waarbij de patiënt uit zijn lichaam ging?

- Dat laatste, dat is een kwestie, daar durf ik niet voor in te staan. Maar hypnose en hypnotische effecten zullen in toene-

mende mate gebruikt worden bij operaties. In het begin bij kleine ingrepen, maar ik meen dat men op den duur zo ver zal komen, dat men met nog enkele andere hulpmiddelen als temperatuurregulatie, in staat zal zijn om zonder, misschien toch wel minder prettige of minder gevaarlijke..

x Minder gevaarlijke?

- Neen, wel gevaarlijke verdovingsmiddelen een operatie goed zal kunnen volvoeren. Dat heeft een groot voordeel, vooral voor die patiënten die een gering weerstandvermogen hebben omdat het daardoor gemakkelijker zal zijn hun levensfuncties te blijven reguleren en te zorgen, dat ze niet succumberen vóórat de operatie klaar is.

x In de eerste plaats: Mag ik u hartelijk danken voor het bijzonder goede en wijze overzicht en het wijzen op de kracht van de synthese in techniek en wetenschap naast het huidig te ver doorgevoerde specialisme. Als vraag had ik het volgende: Uw beschouwing in de geneeskunde, de integrale electronische testmethodieken van de psychosomatische functies van de mens; hoe dacht u dat men in de toekomst de bloeddruk exact onbloedig zal kunnen meten?

- Het systeem dat daarvoor gebruikt zal worden waarschijnlijk in het begin, dat doet een beetje middeleeuws aan; dat is een kwestie van een groot aantal zeer licht het lichaam beroerende testpennen waarvan sommige temperatuur registreren, andere bloeddruk, polsslag e.d. waarnemen. Het zal daardoor, vooral in het begin, misschien niet mogelijk zijn om de doorvoering van bloed en bloeddruk op alle plaatsen gelijkelijk en gelijkelijk juist vast te stellen. Maar op den duur zal men ertoe overgaan daarvoor een emissie te gebruiken. Iets dat een klein beetje doet denken aan een soort radar, waarbij de bloeddruk bestaat in een variatie van doorlaatbaarheid voor een bepaalde straling en wanneer men eenmaal zo ver is gekomen dat men deze apparatuur gebruikt, dan is het mogelijk om die bloeddruk overal in het lichaam te constateren en per ader desnoods te zeggen, hiër is een vergroting van druk of dáar is een tekort aan bloeddorstrooming. Dat is de methode die daarop uiteindelijk gevonden wordt.

x U hebt het voor een deel al beantwoord. Hetzelfde geldt voor een meten van de bloedsomloop, de temperatuur, verschillende gebieden?

- Ja, de temperatuur is ook een kwestie van een tasten. U weet misschien dat op het ogenblik al een materiaal gevonden is, dat - mits op een zeer klein punt - onmiddellijk op een elektrische geleider gebracht, een zeer sterke verandering van doorlaatbaarheid geeft bij zeer geringe temperatuursverandering. Het afstemmen daarvan op de gemiddelde lichaamstemperatuur van de mens van $34\frac{1}{2}$ tot $41\frac{1}{2}$, is dus mogelijk. Dan kunnen zeer kleine variaties reeds geneten worden. In het begin zal dit ongetwijfeld alleen de oppervlakte temperatuur zijn, terwijl daarnaast (naar ik aanneem) bepaalde testers in lichaamsholten kunnen doordringen om ook daar temperatuursvaststellingen te maken. Ze zijn n.l. zeer fijn.

Wat betreft de bloedstroming is de eerste ontwikkeling - en men is daar op het ogenblik in Rusland mee bezig - wel het constateren van de z.g. bloedrui. U weet misschien dat het passeren van het bloed door de aderen een zeker, voor de mens, niet hoorbaar misschien maar toch waarneembaar geluid geeft, dat zich scherp onderscheidt van de geluiden in het verdere lichaam en bij iemand die redelijk onbeweeglijk is - dat krijgen we in die soort ijeren

maagd - is het mogelijk om die bloedruis en daarmee ook conclusies omtrent de bloedstroming vast te stellen. Wanneer we verder gaan, dan neem ik aan dat men ook het bloed zelf - dat als oxygeen drager ook weer een speciale kwaliteit en eigenschap bezit - te meten is en zelfs afzonderlijk in slagaderlijk en aderlijk bloed, waarbij zelfs de verhouding en het zuurstofverbruik in bepaalde delen van het lichaam, én zelfs gedurende bepaalde activiteiten, op den duur meetbaar zal zijn. Maar dit is verre toekomstmuziek. Ik neem niet aan dat dit in de eerste honderd jaren het geval zal zijn.

x En hoe ziet u het meten van de vermoedheid?

- De z.g. vermoedheidsfactor is in feite het ontstaan van een soort vergiftigings- of verstikkingsverschijnsel. M.a.w. de vermoedheid bestaat in de aanwezigheid van bepaalde stoffen. Deze stoffen zullen in de uitgedemde lucht voor een deel aanwezig kunnen zijn; ze zullen daarnaast in de weefsels geconstateerd kunnen worden. Op het ogenblik dat men in staat is die taststraling te gebruiken, waarover ik het tweemaal heb gehad, zal het ook mogelijk zijn de aanwezigheid van bepaalde stoffen in het lichaam te constateren en de verhouding waarin ze optreden. Een wijziging in verhouding zou de graad van vermoedheid meetbaar maken. Ik neem echter aan dat dit voorlopig niet zo zeer het geval zal zijn en dat men in de eerstkomende tijd nog wel de thans, vooral in sportkringen, gebruikelijke procedures daarvoor zal blijven gebruiken.

x De functie van het autonome zenuwstelsel?

- Deze vraag is vaag gesteld.

x Ik bedoel eigenlijk in de zin van de z.g. phagatomie.

- De functie daarvan? Dat zou ik u niet zonder meer durven zeggen.

x U stelt de creatieve functie van de mens terecht als hoogste goed. Hoe ziet u de wisselwerking tussen het vrouwelijke en het mannelijke? M.a.w. hoe ziet u de invloed van de vrouw in de ontwikkeling van de moderne geneeskunde en wetenschappen?

- Mag ik een opmerking maken die misschien sommige van de heren hier beledigt? De man is iemand die in grote lijnen ziet en de vrouw is iemand die in details ziet. De man is iemand die scherp redelijk redeneert, de vrouw is iemand die vaak emotioneel constateert. Daarmee hebben we al een zeer belangrijke opmerking gemaakt. In de eerste plaats zullen details, b.v. het nagaan van curven e.d., diagrammen, die zullen over het algemeen beter door de vrouw kunnen worden nagegaan, dan door de man. Haar bezigheid (ze zal in de medische wetenschap steeds meer optreden als medica) brengt ook met zich mee dat zij steeds op een groter nauwkeurigheid en duidelijkheid zal gaan aandringen.

In de technische ontwikkeling is dit heel gunstig. Daarnaast moeten we echter rekenen met de vrouw als iemand die door haar emotionaliteit, de neiging tot mysticisme vaak, dus de geestelijke aspecten, die in de medische wetenschap zeker een grote rol spelen, eerder zal gaan aanvoelen, gebruiken en zich daarop sterker zal gaan oriënteren dan de man. Ik neem aan, dat zodra er gevoeligheid een rol gaat spelen bij het constateren van de psychische achtergronden, we met de vrouw zeer veel te maken zullen krijgen, maar neestal in samenwerking met een man, omdat man en vrouw - de visie van de man, de constatering van de vrouw, de beredenering van de man en de intuïtieve erkenning van de vrouw - een gezamenlijke aanvulling vormen waardoor men, juist wanneer men beschikt over veel-

vuldige apparatuur en dus over zeer vele exacte gegevens, een snelle juiste beslissing kan nemen die verder gaat dan alle mogelijkheden van apparatuur of de man of de vrouw afzonderlijk.

Ik geloof dat in alle arbeid op den duur en dat is zeker het geval in de medische wetenschap, ook in alle techniek en alle gebieden op den duur, sprake zal moeten zijn van samenwerking van man en vrouw. En ik geloof zelfs dat daarbij - al is dat toekomstmuziek - de beste resultaten bereikt zullen worden door man en vrouw die ook onderling emotionele binding hebben, zodat de normaal nog wel eens tussen de sexen bestaande controversen a.h.w. gekanaliseerd zijn.

x Welke stralingstherapieën ziet u in de naaste toekomst als het meest frequent toegepast? Welke golflengte o.a.? Ik begrijp ook wel dat het voor verschillende ziekten geldt.

- Ik durf hierop ook geen antwoord te geven. U moet me niet kwalijk nemen. Er zijn vragen daar kan ik een vaag algemeen antwoord op geven, dat voor de meesten toch onbegrijpelijk en voor degenen die het aangaat niet bevredigend is. U moet me niet kwalijk nemen dat ik dan liever mij onthoud van beantwoording.

x Heden ten dage is er door de grote wereldspanningen, ook een ontstellend misbruik van z.g. tranquilizers en van verdovende middelen, slaapmiddelen enz. in het algemeen. Hoe dacht u dat dit misbruik en op welke therapeutische wijze dit doorbroken kan worden? Is dit o.a. hydrotherapie?

- Ja, u kunt daarmee op dit moment wel iets bereiken. Maar ik geloof dat u hier de achtergronden moet zien, het gebruik van tranquilizers en daar tegenover weer van pepmiddelen, want ik geloof dat u die twee bijna in balans moet zien. Degene die tranquilizers gebruikt, gebruikt ook weer een pepmiddel. Dat we hier uit moeten gaan van het standpunt dat de eisen die de mens aan zichzelf stelt in de maatschappij en die de maatschappij aan de mens stelt, over het algemeen verder gaat dan het bewuste vermogen van de mens. Er is een te grote gespannenheid. Zolang wij blijven leven in een structuur die deze spanningen met zich brengt - de spanningen die op het ogenblik optreden zijn structureel inhaerent aan het maatschappelijk geheel en aan het ontstane evenwicht (wereldevenwicht) - dan moeten we ook rekening houden er mee dat elke therapie slechts een hulpmiddel is zonder meer. Dan krijgen we dus de beste methode daarvoor (volgens mij) hydrotherapie, maar dan met golfslag waarbij massage-trillingen eveneens als ontspanning optreden, waardoor de mens losser komt, gepaard gaande als het even kan met hypnotische of pseudo-hypnotische geluids- en beeldtherapieën, waardoor inderdaad ontspanning verkregen wordt; maar we krijgen dan daardoor in zekere zin een versuffing wanneer we de mens niet gelijktijdig vrijer kunnen maken. Het is n.l. de gebondenheid met betrekkelijk nauw kader van handeling, actie en denken, dat mede aansprakelijk is voor voortdurend herontstaan van spanningen in de maatschappij. Dan komt de grote vraag: Kun je die mens losbreken uit een te nauw gereguleerd maatschappelijk bestel waarin in feite te weinig mogelijkheid is voor persoonlijkheidsuiting of niet?

x Dus u bedoelt eigenlijk, dat een goed kanaliseren van de dan loskomende neiging tot "private" enterprise"?

- Inderdaad. We moeten proberen om de moraliteit van deze wereld om te keren willen we een therapie vinden die voldoende is. Dat klinkt misschien erg vreemd, maar we moeten de situatie zien zoals die is.

De mens heeft bepaalde basisbehoeften. Deze basisbehoeften zijn over het algemeen niet zo groot als wij plegen te denken. Hij heeft daarnaast een zekere psychische behoefte, een psychologisch effect, dat hem er toe brengt om meer te willen hebben, meer te willen zijn dan een ander. Wanneer we hem er toe kunnen brengen het begrip van persoonlijk bezit, van de persoonlijkheidsrelatie met bezit en dergelijke te veranderen in een deelgenootschapsrelatie, dan kunnen we die mens van een groot gedeelte van zijn spanningen ontdoen, omdat hij dan niet meer concurreert. De drang om te concurreren met anderen is een van de meest typische verschijnselen van uw maatschappij.

Mag ik u een typisch voorbeeld geven? Het is historisch. Ik was enkele dagen geleden in een andere grote stad in Frankrijk en daar was een parkeerplaats bijgekomen en iemand, die daar helemaal niet moest zijn, schoot daar automatisch in. Dit is een bewijs van een absolute geestelijke afwijking. Die man had parkeren kennelijk zo zeer in het hoofd dat het hem in alles beheerste. Dit zien we op allerhand gebied. We zien het met mensen die naar het buitenland moeten, we zien het met mensen die een bepaald merk radio of televisie moeten kopen, mensen die een bepaald soort kleding willen dragen, mensen die.... nu ja, vult u zelf maar in. De statusbehoefte is een concurrentiebeding dat voortkomt uit een totaal verkeerde maatschappelijke instelling en deze is weer gebaseerd op een, mijn insziens, volkomen verkeerde moraliteit. Wanneer we dus dáarin 'n verandering kunnen brengen - hoe langzaam ook - dan kunnen we geloof ik deze behoefte aan de tranquilizer en aan het pepmiddel - beide voortvloeiend uit de zelfde behoefte, het pepmiddel om de neerdere te kunnen zijn en de tranquilizer om aan zichzelf te ontkomen en rust te vinden, zijn eigen spanningen te ontlopen - dan komen we tot het punt waarbij de mens ongeacht zijn persoonlijkheid, zijn individueel werken, individueel reageren, deel moet zijn van een gemeenschap.

Hij brengt zijn eigen waarde in, hij concurreert niet; hij brengt zijn eigen waarde tot uiting. Misschien is het mogelijk, zelfs in deze tijd, naast de bekende rustkuren, ontspanningskuren, eventueel een slaapkuur er eerst aan vooraf te laten gaan. Dus door een suggestieve behandeling, de mens anders te oriënteren, reeds ten opzichte van zijn voornaamste problemen, zijn voornaamste spanningen. En hem er ook toe te brengen - dat lijkt mij ook heel erg belangrijk - om eens te overwegen of hetgeen hij heeft de prijs wel waard is die ze kost. Wanneer we dát kunnen doen dan zal de mens zich waarschijnlijk gemakkelijker oriënteren en dan valt de behoefte weg aan het pepmiddel. De spanning valt weg en dan zal volgens mij de tranquilizer eveneens overbodig worden, omdat de natuurlijke vermoeidheid een natuurlijke rustbehoefte met zich brengt en net zoveel toch weer in het leven te doen vindt, dat men volstaat met de werkelijk noodzakelijke rust en niet door de rustkuur meer rust dan in feite noodzakelijk is. Iets wat lichamelijk en geestelijk volgens mij om het even kan zijn. Ik zou er nog veel meer over kunnen zeggen maar ik geloof, dat dit wel voorlopig kan volstaan.

x Alleen is het psychotherapeutisch n.l. weer erg moeilijk om precies de scheiding te weten in het stimuleren van iemands creatief vermogen en iemands neiging tot het status zoeken.

- Nu, dat is heel eenvoudig. Statuszoeken is alles wat een gezag verleent over anderen of een meer-waardigheid. Een creatiefvermogen is een vormgevend of een bouwend vermogen, dat niet voor het 'ik' belangrijk is, maar dat alleen belangrijk is door de voltooiing,

waarin het 'ik' zichzelf uitdrukt. Anders gezegd: een kunstenaar die schept om te verkopen, kan in zijn werk naar status zoeken. Wanneer een kunstenaar schept om zich te uiten en de eventuele erkenning of beloning secundair acht, werkt creatief. In de praktijk zijn kunstenaars altijd een mengsel van commercialiteit en creativiteit, maar daar zullen we niet verder op ingaan.

x Mag ik nog even doorgaan met de vragen? U ziet dus in de toekomst een grote behoefte aan de mensen die het geheel overzien, dus aan de mensen die aan de synthese van het huidige feitenmateriaal en de verwerking daarvan werken?

- Je zou kunnen zeggen dat de wereld op het ogenblik op elk terrein zoveel specialisten produceert, dat er een toememend gebrek aan coördinatoren ontstaat.

x Een overgegangene beschreef zichzelf als zich te bevinden in 't tijdloze en omgeven door een prachtig roze licht. Hoe zou u dat interpreteren? Bent u ook omgeven door een prachtig roze licht?

- Wel neen, ik heb het schemerlampje uit gedaan voor ik wegging. Dat is natuurlijk een grapje, dat moet u me niet kwalijk nemen, maar dat moet u kunnen begrijpen. Roze licht is een interpretatie. Licht is geen licht. Licht is iets dat je zou kunnen omschrijven als de erkenning van een aanwezige kracht, middels een bepaalde stemming of instelling, waardoor ze het best kan worden weergegeven in termen van kleur. Mijn instelling, mijn stemming zijn vermoedelijk anders en daardoor bevind ik mij niet in het roze licht.

x Maar is roze de grootste gemene deler of is dat persoonlijk specifiek?

- Ik zou zeggen dat is persoonlijk specifiek. Roze zou volgens mij duiden op een menging van wit licht, of waarheid onthullend, dus absolute rechtvaardiging en rood, wat aangeeft over het algemeen daadbehoefte, daadkracht en emotionaliteit. We zouden kunnen zeggen, de persoon is tot rust gekomen op dit moment in een overweging van eigen daden en daadkracht, daadvermogen, met een toenevend besef misschien voor de waarheid. Vandaar het roze. Bevindt zich in het tijdloze omdat in het 'ik' de behoefte tot daadstelling nog niet volledig aanwezig is en daardoor ook te weinig ervaringsmomenten achtereenvolgens optreden met een voldoende wisseling, om te spreken van een tijdsbeleven. Want tijd is voor de geest, en naar ik meen ook voor de mens, de opeenstapeling van momentservaringen, zodat een meetbare ervaringsreeks ontstaat.

x Dat is heel knap!

x Wanneer de medische wetenschap alle kwalen, ook de ouderdomskwalen, kan bestrijden dan zal de bevolking progressief toenemen. Is dan de oplossingsregeling van de ouderdom of regeling van de geboorte of vernietiging door oorlog?

- Ik zou haast zeggen dat de mens op het ogenblik helaas nog vaak denkt in de richting van normalisatie door oorlog, omdat hij door uit het verleden stammende psychische invloeden en moraliteitsoverwegingen, nog niet ertoe kan komen om tot een beperking over te gaan. Maar ik zou zeggen, de werkelijke oplossing is een bevolkingsbeperking door middel van een geboortebeperving. Bij deze geboortebeperving zouden we op den duur kunnen komen tot een beperkte - dus niet geheel vaststaande - regeling van bevolkingsaantallen, terwijl de levensmogelijkheden en de gestelde leefseisen van de mens (dat zal in de toekomst toch wel het geval zijn) mede bepalen in hoeverre zij meer of minder nageslacht willen voortbrengen.

Naarmate de omstandigheden ongunstiger worden voor de persoon-

lijke vrijheid zal de neiging om nageslacht voort te brengen afnemen. Dat is heel logisch. Het is een evenwicht waarbij psychische factoren gaan inwerken tegen de moraal en u kunt er op het ogenblik al heel wat gevolgen van zien, maar het gaat nog veel verder. Want wanneer wij eenmaal zover zijn dat deze regeling plaats gaat vinden, dan zullen we ook nog zien dat het kind in zichzelf erg belangrijk gaat worden. Het gaat er niet alleen om 'heb ik kinderen' maar wát voor kinderen. Dat betekent dat we werkelijk te maken krijgen met een geplande voortbrenging van kinderen onder zo gunstig mogelijke omstandigheden en ook zo gunstig mogelijke ogenblikken.

Verder moet u er rekening mee houden dat de vrouw steeds onafhankelijker wordt. Bij het toenemen van haar materiële onafhankelijkheid ten opzichte van de man zal - ongeacht haar emotionele afhankelijkheid ten opzichte van de man - haar eigen gedragspatroon zich ook gaan wijzigen zodat de vaste gezinsbindingen (die heel veel kinderen uit verveling of zelfs uit een haatuitdrukking hebben doen voortkomen) langzaam maar zeker plaats gaat maken voor bewuste verbindingen waarbij het kind een behoefte is. Ik geloof dat dat ook enerzijds een beperking van het kinderaantal met zich gaat brengen en anderzijds een verbetering van de gemiddelde lichamelijke en ook mentale mogelijkheid van de kinderen.

Dan heb ik nog een laatste opmerking en dat is deze. Terwijl deze processen zich reeds langzaam aan het ontwikkelen zijn, zich langzaam gaan afspelen, zullen de toenemende druk en daardoor de toenemende tekorten, een toenemende sterfte veroorzaken daar, waar de mens niet komt tot een voldoende zelfbeperking en voldoende aanpassing, dit betekent dat een eliminatie van de zwakkeren langzaam maar zeker plaats gaat vinden. In de westelijke wereld zal dit niet zo sterk het geval zijn als b.v. in het Oosten en in b.v. Zuid-Amerika, maar ook dit - ofschoon het wreed moege lijken - is een natuurlijk proces dat noodzakelijk is tot in standhouding van het ras. De zwakkere elementen moeten op den duur ergens verdwijnen, want - indien men ze zoals nu in het bijzonder als het ware bevordert, verpleegt en in staat stelt om een nageslacht voort te brengen waarbij juist vaak deze minder stabielen een groter nageslacht hebben dan anderen - dan krijgen wij een vermindering van de totale stabiliteit van de mensheid. Ook daarvan hebt u de gevolgen kunnen zien, want een groot gedeelte van de instabiliteit die op het ogenblik merkbaar is overal, vooral psychische instabiliteit maar ook lichamelijke zwakten die overal voorkomen, kunt u, ondanks de veel gunstiger omstandigheden die er nu al heersen, toch wel merken - meen ik - aan de industriële revolutie waarbij plotseling door een verandering van leefwijze voor veel mensen kindertallen werden voortgebracht onder omstandigheden waaronder ze eigenlijk niet geboren hadden mogen worden.

x Er zal nog wel heel wat water door de wijn moeten gaan voordat de regulering plaats zal vinden om een gezonde vorm van nageslacht te vormen. Daar spelen ook allemaal politieke aspecten een rol. Want tegenwoordig is nivelleren en stabiliseren wel erg meer slaafs, tot het ontbindende toe.

- Ja, dat ben ik wel met u eens, maar de daardoor toenemende debiliteit van de op zichzelf zeer spitsvondige politiek impliceert dat deze politiek in toenemende mate zichzelf frustreert. U zult dat binnenkort wel weer kunnen zien hoe iedereen jubelt over het feit dat hij niet meer verloren heeft. U kunt op het ogenblik - en dat

is niet alleen in Nederland - maar u kunt het in alle landen op de wereld al zien hoe politiek en kerk in hun orthodoxe behoudzuchtigheid en hun regentenmentaliteit worden aangetast. Dat is een natuurlijk proces dat zich afspeelt en het brengt met zich mee een psychologische ommekeer, een psychologische verandering, waarbij men dan misschien wel niet als eens in Frankrijk op de barricade zal klimmen, maar waarbij men toch een voortdurend minder respect voor het gezag krijgt en voor zich - wettig of onwettig - een steeds grotere vrijheid gaat vragen.

Als u het niet gelooft moet u het maar eens vragen aan de verschillende kerkelijke leiders op het ogenblik. Die zullen het u bevestigen dat men zich steeds minder aantrekt van hun geboden en banvloeken.

U kunt het ook vragen aan degenen die het gezag uitoefenen en u zult horen, dat ze steeds minder respect hebben voor recht en wet en dat ze zelfs de gunmistok tegenwoordig niet meer als rechtsargument willen aanvaarden.

Als u nu deze stroming voortzet tien jaar - het hoeft niet eens want 1970-1972 dan kan dit proces al voldoende gerijpt zijn - dan breekt de sfeer al (geen wereldoorlog). Dan zult u zelf begrijpen dat er zich een vernieuwing aan het afspelen is. Deze vernieuwing moet vanuit de geleide gemeenschap naar de in-zich-gelijkwaardige en vrijwillige samenwerkende gemeenschap toe.

x Maar dat is de moeilijkheid, dat dat best bedoelde debieltje zich even goed acht en zich even wijs acht als iemand, die dan misschien wel wijs is en technisch inzicht heeft. Dit in verband met het statusidee waar u daarnet op doelde.

- Ja, inderdaad. Maar dat debieltje wordt als gelijkwaardig geaccepteerd, want er moet een gelijkheid zijn; maar de taak van het debieltje is niet een taak die het aantrekkelijk maakt om veel kinderen te hebben. Want voor debieltjes zijn kinderen een last. Hij kan het genot hebben zonder de last, waarom zou hij zich drukmaken? Dat is juist één van de dingen die men vaak vergeet. We vinden vaak een overdreven sexualiteit juist bij geestelijk en ook vaak lichamelijk minderwaardigen. Er zijn zelfs bepaalde ziekteprocessen - u weet dat zelf ook wel - die een directe stimulans in dit terrein betekenen. Wanneer wij nu de bevredigingsmogelijkheid hebben zonder de daaruit voortkomende consequentie, denkt u dan dat men die consequentie nog zal nemen?

x Hiermee bewijst u dus eigenlijk de goddelijke wetmatigheid van de cybernetica in het groot?

- Ja, absoluut. Ik wil niet zeggen dat God met een cybernetisch brein te vergelijken is, maar we zouden kunnen zeggen dat uw cybernetica een menselijke uitdrukking is van een zeer klein deel van de goddelijke wetten die een totaal van het Al, de natuur en zelfs de geest beheerst.

x Ja, we bedoelen het zelfde.

- Maar we zeggen het anders, anders zouden er in Nederland niet zoveel partijen zijn.

x Het is opvallend en dat zal iedereen wel met me eens zijn, dat u de laatste tijd, ik weet niet wat voor club van sterke jongens u aangetrokken hebt, ten eerste veel reëler praat en ten tweede - hetgeen ook wel blijkt uit allerlei geschriften - veel meer "to the point". Ik bedoel: u doet daar een groot werk mee. Ik heb n.l. begrepen dat op een gegeven ogenblik om e.o.a. Chinees om te krijgen, dat u daar 400 entiteiten voor nodig heeft.

- Da's ook een rare Chinees!

x Dat we blij moeten zijn met de mogelijkheden die we krijgen, maar ik moet zeggen dat het wel van een bijzonder gehalte is.. Daarvoor hártelijk dank!

- Ik ben u heel dankbaar voor het compliment, Ik zal u nog vertellen wat in feite de kwestie is. Normaler wijze hebben wij vele referentiemogelijkheden. U zult opgemerkt hebben dat ik op twee vragen vandaag niet in wilde gaan. Dit zal in de komende tijd nog wel meer het geval zijn. Normalerwijze kan ik n.l. bij anderen, die ter zake meer kundig zijn, navraag doen. Ik kan dit op het moment niet, ik sta praktisch op eigen benen met enkele helpers. Enkelen die zorgen dat de zaak door kan gaan. En dat is steeds het geval.

x Dat u niet gestoord wordt?

- Ja, maar dat betekent niet dat wij daarom proberen om er nu maar met ons petje naar te gooien. Juist wanneer de spanningen groter worden, juist wanneer de mogelijkheid om met het abstracte nog iets te bereiken afneemt, moeten we wel concreter en reëler worden, want per slot van rekening komen we hier niet alleen maar omdat we het prettig vinden om te praten, maar ook omdat we hopen niet alleen gehoord, maar ook hier en daar begrepen te worden. Dan komt er verder bij, we hebben altijd - en dat zullen velen van de aanwezigen met ons eens zijn - gewezen op de negatieve aspecten van de tijd. Dat was noodzakelijk. U moest wennen aan het idee dat het slechter kon; dat het slechter zou kunnen worden. U moest begrijpen dat het niet allemaal koek en ei was, al leek het misschien zo. Nu zijn we op het ogenblik zo ver dat de moeilijkheden zich gaan ontwikkelen. U bent erop voorbereid en nu kunnen wij door zo concreet en reeel mogelijk verder te gaan vanuit wat we eerst als theoretisch en wat vaag en mysticker geleerd hebben en met de ondergrond van uw innerlijk weten, dat het niet allemaal goed is in de wereld, kunnen we wat opbouwen. En met die opbouw kunnen we dan - zelfs al betreft het maar een paar mensen - vaak een stabilisatie zijn waardoor het zich herstellen van anderen in de wereld vlotter gaat.

Het gaat er niet om dat u ons gelooft, het gaat er doodgewoon om dat u in staat bent, dat u de geestelijke veerkracht hebt, dat u ergens een beetje feitenkennis hebt. Dat u een beetje desnoods woorden kunt lenen van ons, waardoor u een ander de stimulans kan geven waardoor hij positief verder kan. Want juist nu de tijd heel moeilijk is - daar hoeft niemand om te liegen, want het is zo - en heel erg verward en heel erg zwaar, zullen al diegenen die dachten dat het toch wel zo positief en goed was geestelijk erg wankel in de schoenen staan. Maar degenen die wisten dat het eigenlijk schijn was, die zullen nú - wanneer ze gewezen worden op goede mogelijkheden op juiste punten, op juiste methoden om zelf iets te doen en te bereiken - in staat zijn om al die anderen die uit hun schoentjes onvallen, overeind te houden. En door dit overeindhouden kunnen ze helpen om, niet alleen de mensen een hoop ellende te besparen, maar ze kunnen helpen om de mensheid geestelijk - en materieel natuurlijk ook wel - vooral geestelijk te helpen in deze tijd van verandering en omvorming, om niet af te knappen maar te gaan bouwen, te bouwen juist uit de chaos. Want de chaos, die alles afbreekt, geeft ook terrein om nieuw te bouwen.

Er is zoveel moois om te bouwen, er is zoveel goeds. Daar is in die mensheid zo veel. Maar als die mensheid denkt dat het er

allemaal is, wanneer die mensheid illusies heeft dan gaat ze ten gronde aan de teleurstellingen. Daarom hebben we afgebroken, jaren lang. Jarenlang hebben we steeds weer gewezen op negatieve elementen, hebben we gewezen op de slechte tijd, we hebben gewezen op de slechte gebeurtenissen en nóg wijzen we u steeds op de negatieve aspecten, maar u weet nu wel dat het negatief is, hoop ik. U begrijpt nu dat het niet allemaal koek en ei is en nú kunnen we proberen door positiever, exacter als het even kan, te gaan werken, te redeneren, meer te overtuigen en gelijktijdig meer te steunen, meer contact te brengen tussen mens en geest, opdat de mensheid - die ook de geest in de sferen omvat, vergeet dat niet want we zijn allemaal kinderen van één Vader - gezamenlijk in staat om van een nieuwe tijd, een grote tijd te maken. Van de vernieuwing van de mensheid een geestelijke hergeboorte en een stof-felijke verjonging en hervorming. D a t is eigenlijk het doel.

x Wat is de zin van het voorspellen van de aanslag op de kroonprinses? Is dat om te bewijzen dat u ook in andere dingen gelijk hebt of is dat een waarschuwing?

- Dit is alleen een waarschuwing. En wanneer u nagaat op welke wijze dit geformuleerd is, dan zult u zien dat dit niet met zekerheid is gesteld.

x Dat ben ik geheel met u eens.

- Er is slechts gesteld - en dit waarschuwenderwijze - dat de mogelijkheid bestaat, dat door een ongeluk of eventueel een aanslag, de kroonprinses gewond zou worden, waarbij zij zeer waarschijnlijk aan het hoofd, haar echtgenoot echter in de buikstreek getroffen kan worden.

x Welke maand is dat het meest waarschijnlijk?

- Wanneer u mij dat vraagt, is de meest waarschijnlijke maand daarvoor september/oktober. Maar met zekerheid is dit niet te zeggen. En ik zeg nogmaals, dit is een gevaar, het is een mogelijkheid. Het is geen feit. Wanneer wij iets basoluut zeker formuleren, dan kunt u aannemen dat we ervan overtuigd zijn dat het gebeurt. Wanneer wij het onder voorbehoud formuleren, dan kunt u er zeker van zijn dat er grote mogelijkheid bestaat. Wanneer wij het als voorbeeld en onder voorbehoud formuleren dan kunt u aannemen dat de genoemde gevarenpunten in dit geval inderdaad juist zijn aangegeven, dat de ontwikkeling der feiten - vermoedelijk rond bij een luchthaven zelfs - niet zeker is. Het kan net voorbij gaan. We hopen het, dat het net voorbij gaat tussen twee haakjes. Als we er wat aan kunnen doen, dan doen we dat.

x U hebt een uiteenzetting gegeven over geneeskunst, dus de hulp van buitenaf voor de individuele mens. Ik zou het volgende willen vragen. Ziet u ook een bewustzijnsverruiming in de volgende generatie b.v. wanneer deze mens - die op het ogenblik in zo'n enorme spanning leeft dat hij tranquilizers en pepmiddelen nodig heeft - zich heeft aangepast, heeft los gelaten wat hij hierin niet gebruiken kan en daardoor misschien, door deze strijd juist, als mens met een grotere bewustzijnsverruiming b.v. in de volgende generatie te voorschijn komt? Waardoor ook de geneeskunst een andere weg inslaat, zoals u uiteengezet hebt? Maar waar ook de mens zelf meer in de gelegenheid is, de mogelijkheid is om zichzelf te zijn en dié mens te worden zoals we van hen verwachten?

- Nee, dat laatste is verkeerd geformuleerd. Niet zoals er van hem verwacht wordt.

x ... dat?

- Juist, wat de bedoeling van zijn best is. Dat is wat anders, een zelfvervulling. Dan kan ik hierop antwoorden, dat in mijn hele betoog u - wanneer u geluisterd hebt - iets opgemerkt moet hebben n.l. dat ik voortdurend sprak over een vergro-

x Zoals de bedoeling is.

- Juist, wat de bedoeling van zijn bestaan is. Dat is wat anders, een zelfvervulling. Dan kan ik hierop antwoorden dat in mijn hele betoog - wanneer u goed geluisterd hebt - iets opgemerkt moet hebben n.l. dat ik voortdurend sprak over een vergroting van mogelijkheden, resulterend in een vergroting van bewustzijn, besef, kennis en wijsheid, waaruit dan weer een vergroting van technische mogelijkheden voort zou komen. Het zelfde heb ik gezegd van de geneeskunde. Met andere woorden: ik heb letterlijk eigenlijk gezegd, wanneer we het comprimeren, de mens van morgen zal - ongeacht de omstandigheden en de wisseling daarvan - geestelijk grotere mogelijkheden hebben en wanneer u het mij nu vraagt, dan wil ik daar wel aan toevoegen: Ik neem zelfs aan (ik heb dat alleen in mijn inleiding even aangestipt en gezegd), ik neem aan dat het contact met de geest steeds makkelijk wordt; ik neem aan dat zeer veel mensen zich van de werelden van de geest bewust gaan worden en ik neem ook aan dat geestelijke krachten een veel grotere rol gaan spelen in het leven van de mens; zoals in eigen geestelijke krachten als die van buitenaf. Maar binnen het onderwerp kwam natuurlijk een dergelijke verklaring ten hoogste zijdelings te pas. Ik heb die echter toch gegeven, ik hoop dat u daar tevreden mee bent.

x En de mens inderdaad innerlijk rustiger wordt. De individuele mens?

- Ja, dat is het uiteindelijke resultaat.

x Een algemene vraag nog. Over de acties van de O.D.V.-er valt mij n.l. op als men realiseert het geweldige werk van de entiteiten, zeker in deze periode van golven van onrust en de inzet van alle krachten, dat men zich de moeite getroost om in deze bijeenkomsten, die een betrekkelijk klein aantal mensen en een zeer wisselende groep bereiken, dat men dit er energetisch als het ware voor over heeft. Want als je de hele bevolking van Nederland en het aantal mensen dat eigenlijk met de O.D.V. rechtstreeks in aanraking komt is zeer beperkt.

- Ik schat voor het Nederlands taalgebied het totaal, dat ermee in aanraking komt op ongeveer 1600/1700, gerekend over een jaarperiode. En diezelfde tellen voor een groot deel weer mee het volgende jaar, daar wisselt iets mee. Maar u moet dat goed begrijpen, het gaat hier niet dat wij het er voor over hebben, neen, het is dat wij het moeten doen. Moeten doen, niet omdat iemand het ons verplicht, naar om de doodeenvoudige reden dat er ergens een rustpunt geschapen moet worden op de een of andere manier. Dat kan één gedachte zijn die vanavond is uitgesproken; die kan in een crisisperiode stabiliseren en dan stabiliseren we niet alleen u. Dáár gaat het juist om. We stabiliseren misschien honderd man.

x U onderbreekt de kettingreacties?

- Ja! We willen de opkomende hysterie zo ver kanaliseren en bedwingen dat zij ten minste op bepaalde punten binnen de perken gehouden kan worden. Dat kan vaak door één verstandig mens, dat weet u ook wel. Een mens die bijzinnig is, kan soms de paniek van duizend mensen voorkomen. Hier zitten er nu vijftig tot veertig. Als er daar nu drie van zijn die een paniek voorkomen door iets dat we deze avond hebben gezegd, zouden we dan niet ten minste tweeduizend mensen geholpen hebben? Zó bedoel ik het. Het is een belegging waarvan we wel degelijk een rendement van verwachten. Waarvan we onder omstandigheden reeds rendementen hebben gehad. We doen het niet voor niets. Maar wij moeten het op deze wijze doen, omdat alleen dán ù

vanuit úzelf - spontaan en uzelf blijvende - kunt neewerken.

We kunnen iemand in beslag nemen, maar dan loopt de zaak helemaal in het honderd. Het is de mens, die vrijwillig en uit zijn eigen bewustzijn, uit een verandering van zijn eigen denken, al is die nog maar zo klein, moet leren als het ware stabiliserend te werken, om zonder alles af te wijzen of weg te praten als het ware de top, de overbodigheid, er af te gooien. Daárvóór zijn we hier en dat is de moeite waard.

Wanneer wij hier niet komen en we komen hier, als we nu eens zeggen drie maanden niet, met het drukke werk, dan zitten er hier geen veertig, dan ontbreken er misschien net die drie of vier in het gezelschap die later nodig zijn. Dat kunnen we niet verantwoord. Daarom, daarom werken we. Daarom werken we met hart en ziel. Ik weet niet of u het begrijpen kunt, maar....We hebben natuurlijk geen hart meer en de ziel speelt misschien bij ons een andere rol dan bij u. Bij u is het een woord en bij ons is het een reële kracht kern, maar we werken eraan zoals we kunnen júíst omdat - en dat nag u niet vergeten - het verschil tussen ons heus zo groot niet is als u denkt. Onze werelden zijn anders.

x Dat heb ik wel in de gaten, maar ik wou maar even zeggen, het was helemaal niet bedoeld als grapje; ik wou alleen maar even zeggen dat - heel merkwaardig met deze paar opmerkingen, u misschien meer tot realiteit komt zoals u vaak doet, dan een hele hoop esotherische verhalen - zijn deze woorden van veel meer waarde omdat ze simpel geven, dat wij een bepaalde verplichting hebben als we hier komen.

- Dat is natuurlijk waar, maar nu over die esotherie. Zal ik u wat vertellen over die esotherie? Esotherie is voor negen van de tien mensen een illusie die voor hen een zelfrechtvaardiging inhoudt. Dat weten we heel goed, maar wanneer we die mens leren in die esotherie, hoe vaag het u misschien moge klinken en hoe weinig concreet, iets van zichzelf te hervinden, dan helpen we hem om niet meer zo te zweven; down to earth, dat is het. U moet de mens met zijn voeten op de grond zetten en hem leren dat hij dan toch met zijn hoofd de hemel kan raken en daarvoor hebben we die esotherie nodig. Want er zijn mensen die voor een redelijk argument absoluut niet vatbaar zijn, maar die voor een mystiek argument, voor een esotherische redenering, voor een betoog van godgeleerdheid of derg. wel vatbaar zijn. Dan is dat alles de verpakking van dat éne element waardoor we de mens proberen te brengen tot aan de ene kant: 'Sta met je voeten op de grond; je leeft op deze wereld, op deze wereld ben je nu belangrijk' en aan de andere kant: 'Maar het hogere is er, die kracht is er en je kunt die kracht ergens in je voelen en je kunt hem zelfs leren gebruiken; je kunt er mee werken'. Dát is nu esotherie. Weet u wat vriend Henry eens een keer heeft gezegd over esotherie? Dan sluit ik daarmee.

x Doe hem de groeten!

- Ik zal het zeker doen, maar op het ogenblik is hij wel erg druk bezig, misschien zie ik hem binnenkort wel weer. Dat is n.l. dit: "De esotherie is de luchtballon die de mens helpt over de voor hem ondoorgrondelijke ravijnen van het leven te zweven en - mits hij beseft dan weer te moeten landen - helpt zij hem om zijn weg sneller, juist af te leggen en voor zich en anderen meer te bereiken." Dat is nu een van de ernstige van Henry, maar de leutige laat ik liever aan hemzelf over.

Het is me een waar genoegen geweest en we hebben hier een,

misschien wel aan één persoon gelegen, toch hoop ik voor u allen een zeer leerzame discussie achter de rug. Het was werkelijk een dankbare avond wat dit betreft voor mij. Blijft u er a.u.b. aan denken, dat de opbouw van dit alles, met al zijn verwarring en al zijn ellende toch in zijn schommeling steeds een verbetering brengt. Denk er ook aan dat de mensen die bang zijn voor het ogenblik, dat het ene punt overgaat in het andere, dat die misschien door u met uw gezond verstand, niet alleen met uw geestelijke argumenten, met uw gezond verstand, uw innerlijk bewustzijn en uw geestelijke kracht, geholpen kunnen worden om al die weerstanden te overwinnen, die voor hem anders misschien een nieuwe incarnatie noodzakelijk zou maken, terwijl ze toch in dit leven veel verder kunnen komen. Als u dat nu wilt onthouden; en dan nog een klein spreukje, dat hoort er bij. Geen schoon woord en geen gedicht, maar alleen een klein spreukje. Dat is n.l. dit:

Wanneer je laag bij de gronds durft denken en leven
zonder daarin ooit God en de goddelijke waarden te
vergeten, sta je dichterbij de hemel dan hij, die
van God spreekt en vergeet te leven.

Ik hoop dat u dat wilt onthouden. Het geldt niet alleen voor u
maar voor alle anderen.

.....oooooooo000000oooooooo.....